

Θέμα 21ο: Σάββατο 22 / Κυριακή 23 Μαρτίου 2025

ΣΤΑΥΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κυριακή αυτή, παιδιά, είναι η Γ' των Νηστειών και ονομάζεται Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως. Ο λόγος είναι ότι στο κέντρο των Ναών υψώνεται το ιερό σύμβολο της Ορθοδοξίας, ο Τίμιος Σταυρός του Χριστού και οι πιστοί περνούμε ευλαβικά και τον προσκυνούμε. *(Χρήσιμο θα ήταν να αναφέρουμε ότι το ίδιο συμβαίνει και άλλες δύο φορές μέσα στο χρόνο: τη Μεγάλη Παρασκευή και στις 14 Σεπτεμβρίου - εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού).* Έτσι, έχοντας ήδη φτάσει στα μέσα της Μεγάλης Σαρακοστής, παίρνουμε δύναμη για να συνεχίσουμε τον όμορφο αγώνα της αρετής και της νηστείας, που ξεκίνησε την Καθαρά Δευτέρα και θα ολοκληρωθεί το Μέγα Σάββατο.

Ο Σταυρός του Χριστού, έχει μεγάλη σημασία λοιπόν και πολλή δύναμη. Πώς φαίνεται αυτό και πως το ζει η Εκκλησία μας;

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Το σημείο του Τιμίου Σταυρού το βρίσκουμε αποτυπωμένο σε πολλά σημεία γύρω μας, μέσα κι έξω από τις εκκλησίες.

1. Στους ναούς μας, πού βλέπουμε το σχήμα του Σταυρού; (...)

Παντού. Στην κορφή του τρούλου, στις τοιχογραφίες, στα ιερά σκεύη, στα άμφια των ιερέων, στα εκκλησιαστικά βιβλία. Είναι σκαλισμένος στο τέμπλο, στα έπιπλα του ναού. Συχνά διακοσμεί τα παράθυρά του. Δεσπόζει στο κέντρο του Αγίου Βήματος, πίσω από την Αγία Τράπεζα. Όπου και να στρέψουμε το βλέμμα μας μέσα στο ναό θα αντικρίσουμε το Σταυρό. *(Μας δίνεται ακόμη μία υπέροχη ευκαιρία, γνωριμίας των παιδιών με τα κυριότερα μέρη του Ναού).*

2. Πού αλλού συναντούμε τον Τίμιο Σταυρό; (...)

- Στη σημαία και το κοντάρι της, δείγμα της βαθιάς πίστεως των Ελλήνων.
- Στα μνήματα: οι τάφοι των Χριστιανών σφραγίζονται με το Σταυρό του Χριστού, γιατί πάνω σ' αυτόν ο Κύριος νίκησε τον θάνατο. Ο άνθρωπος που προσωρινά αναπαύεται εκεί ανήκει στον Χριστό και θα αναστηθεί την ημέρα της ενδόξου Δευτέρας Παρουσίας Του.
- Επάνω στο στήθος μας, πλάι στην καρδιά μας, από τη στιγμή της Βαπτίσεώς μας.

3. Το σφράγισμά μας με το σημείο του Σταυρού.

Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες οι πιστοί χρησιμοποιούν τον Σταυρό και ως ιερή κίνηση, σχηματίζοντας το σημείο του Σταυρού με την κίνηση του δεξιού χεριού. Είναι και αυτή μία ιερή συνήθεια των πιστών που τη διασώζει η προφορική παράδοση της Εκκλησίας μας κι έχει το δικό της συμβολισμό:

4. Μήπως γνωρίζει κάποιος τι σημαίνει η ένωση των δακτύλων του δεξιού χεριού μας;...

Με τα τρία πρώτα δάκτυλα του δεξιού χεριού ενωμένα σφιχτά, ομολογούμε την πίστη μας στον ένα Τριαδικό Θεό: στον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιον Πνεύμα. Τα άλλα δύο δάκτυλα, που ακουμπούν στην παλάμη, συμβολίζουν τις δύο φύσεις του Κυρίου μας, τη θεία και την ανθρώπινη, την οποία πήρε με τη σάρκωσή Του. Μ' αυτό τον τρόπο κάνουμε μία συμβολική ομολογία της ορθοδόξου πίστεώς μας.

Η κίνηση, που έχει κι αυτή συμβολισμό, γίνεται ως εξής: Πρώτα φέρνουμε το χέρι στο μέτωπο, φανερώνοντας έτσι ότι αγαπούμε τον Θεό με όλη τη διάνοιά μας, και ότι αφιερώνουμε σ' Αυτόν όλες τις σκέψεις μας. Το χέρι έρχεται κατόπιν στην κοιλιά. Έτσι δηλώνουμε συμβολικά ότι προσφέρουμε στον Κύριο όλες τις επιθυμίες μας και όλα τα συναισθήματά μας. Τέλος φέρνουμε το χέρι στους ώμους, πρώτα στον δεξιό και ύστερα στον αριστερό, ομολογώντας έτσι ότι κάθε σωματική δραστηριότητα ανήκει σ' Εκείνον.

5. Πότε σχηματίζουμε το σημείο του Σταυρού, που όπως είπαμε είναι ομολογία της ορθόδοξης πίστης μας; (...)

- την ώρα της Θείας Λατρείας και της ατομικής μας προσευχής (πρωί, βράδυ, πριν και μετά το φαγητό). Κάθε φορά που αναφέρεται το Όνομα της Αγίας Τριάδος συν-ομολογούμε την πίστη μας κάνοντας το σημείο του Σταυρού (π.χ. «Εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος», «Δόξα Πατρί...» κλπ.).

- όταν βγαίνουμε από το σπίτι, ασφαλίζουμε τον εαυτό μας (ή και κατευοδώνουμε τους άλλους) με το σημείο του Σταυρού.

- στην πρωινή σχολική προσευχή, όταν αρχίζουμε τη μελέτη μας στο σπίτι ή πριν αρχίσουμε να γράφουμε ένα διαγώνισμα κάνουμε το Σταυρό μας για να πάρουμε δύναμη και φωτισμό.

- όταν πέφτουμε να κοιμηθούμε, κάνουμε το Σταυρό μας ή σταυρώνουμε το μαξιλάρι μας..

- σ' έναν κίνδυνο (σεισμό...), σε κάτι απρόοπτο, ευχάριστο ή δυσάρεστο, η πρώτη κίνηση του πιστού Χριστιανού είναι να σχηματίσει επάνω του το σημείο του Σταυρού...

Μέσα λοιπόν στη ζωή της Εκκλησίας ο Τίμιος Σταυρός του Χριστού μας έχει μία ξεχωριστή θέση, είναι, όπως είδαμε, το πιο γνωστό, το πιο κοντινό, το πιο αγαπημένο μας σύμβολο. Κυριαρχεί, δεσπάζει, ενδυναμώνει, σφραγίζει, ασφαλίζει τους πιστούς.

6. Γιατί περιβάλλεται ο Σταυρός με τόση τιμή; (...)

- Για τον πιστό το σημείο του Σταυρού συνδέεται με τον Εσταυρωμένο Κύριο Ιησού Χριστό. Όταν προσκυνούμε τον Τίμιο Σταυρό, βλέπουμε με τα μάτια της ψυχής και προσκυνούμε τον Εσταυρωμένο Κύριο μας, προσφέροντάς Του την ευγνωμοσύνη μας ως ελάχιστη ευχαριστία για τη σωτήρια και λυτρωτική θυσία Του. «Δεν ασπαζόμαστε το σταυρό σαν Θεό, αλλά δείχνοντας τη γνήσια διάθεση της ψυχής μας προς τον Εσταυρωμένο», γράφει ο Άγιος Ιερώνυμος.
- Επίσης, με το σημείο του Σταυρού, που είναι το σύμβολο του Χριστού και το σημειώνουμε παντού, αφιερώνουμε τα πάντα στο Θεό. Όλα όσα βρίσκονται στον Ναό, αλλά κι εμείς οι ίδιοι ανήκουμε στο Θεό, είμαστε δικοί Του. Επάνω μας έχουμε τη δική Του σφραγίδα.
- Ο Σταυρός δεν είναι μόνο το ιερό σύμβολο της θυσίας του Χριστού, αλλά και το λάβαρο της τεράστιας και παντοτινής νίκης Του. Πάνω στο ξύλο του Σταυρού, ο Κύριός μας, ενώ φαινόταν ότι ηττήθηκε από το διάβολο και τα όργανά του (σταυρωτές του Χριστού), εκείνη τη στιγμή ο Κύριος κάρφωσε τις αμαρτίες μας, κατατρόπωνε τον διάβολο και νικούσε τον θάνατο. Με τη σταυρική Του θυσία, συμφιλίωσε τον άνθρωπο με τον Ουράνιο Πατέρα Του, δίνοντας σε όλους τη δυνατότητα της σωτηρίας. Γι' αυτό και το σχήμα αυτό, που ως τότε ήταν όργανο της χειρότερης τιμωρίας, αντικείμενο αισχύνης, οδύνης και θανάτου, μετά τη θυσία του Χριστού μας έγινε «σημείον χαράς», «ζωής ταμείον», δόξα της Εκκλησίας, το λάβαρο της νίκης μας.

Από τότε, 2000 χρόνια τώρα, τρέχουμε στη σκιά του Τιμίου Σταυρού για να αντλήσουμε από αυτόν τη δύναμη και τη χάρη του Χριστού, το φωτισμό Του, την προστασία από διαφόρους κινδύνους, πολλές φορές την ιαματική Του ιδιότητα. Γιατί όλα αυτά τα μετεβίβασε με τρόπο μυστικό και ακατάληπτο ο Χριστός στον Τίμιο Σταυρό Του.

6. Προσκυνούμε τον Τίμιο Σταυρό, κάνουμε το Σταυρό μας, τον φορούμε στο στήθος μας. Πώς πρέπει να είναι η καρδιά μας, για να γεμίσει από τα δώρα του; (...)

- Να έχει πίστη στη δύναμη του Εσταυρωμένου Κυρίου. «Πολλές φορές ένα και μόνο σημείο του σταυρού που γίνεται με πίστη και έντονα βιώματα, είναι ισχυρότερο από πολλά λόγια προσευχής μπροστά στο θρόνο του Υψίστου» (Αγ. Μακάριος Μόσχας), χωρίς βέβαια να υποτιμούμε ή πολύ περισσότερο, να καταργούμε την προσευχή μας.
- Να είναι η καρδιά μας καθαρή. Όπως λέει χαρακτηριστικά ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός: «Να έχωμεν το χέρι μας καθαρόν από αμαρτίες και αμόλυντο, και τότε ωσάν κάνωμεν τον σταυρόν, κατακαίεται ο διάβολος και φεύγει. Ειδέ και είμεσθεν μεμολυσμένοι με αμαρτίες, δεν πιάνεται ο σταυρός οπού κάνομεν, οι δαίμονες δεν φοβούνται».

- Να αισθανόμαστε τον Σταυρό του Κυρίου καύχημά μας, οπότε και με θάρρος ομολογίας θα τον σχηματίζουμε, είτε περνώντας έξω από το Ναό, είτε μέσα στην τάξη πριν αρχίσουμε να γράφουμε στα διαγωνίσματα, είτε σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση βρεθούμε. Μας συμβουλεύει ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων: «Μην ντρεπόμαστε το σταυρό του Χριστού. Κι αν άλλος ντρέπεται και τον κρύβει, εσύ κάνε φανερά το σταυρό σου για να δουν οι δαίμονες το σημείο αυτό του βασιλιά Χριστού και να φύγουν μακριά τρέμοντας». Έπειτα, αν ντραπώ να ομολογήσω τον Σταυρό, π.χ. περνώντας έξω από μια εκκλησία, πως μετά θα έχω το θάρρος να ζητήσω τη βοήθειά Του;

- Να σχηματίζουμε το σημείο του Σταυρού πάντοτε με σεβασμό, με ευλάβεια, με συναίσθηση. Δυστυχώς υπάρχουν άνθρωποι που χρησιμοποιούν ανευλαβώς το σημείο του Σταυρού (δεν τον σχηματίζουν κανονικά, τον χρησιμοποιούν σε ποικίλα σύμβολα, σκουλαρίκια...). Γι' αυτούς ο Ιερός Χρυσόστομος γράφει ότι «ο ίδιος ο διάβολος κινεί το χέρι των απρόσεκτων αυτών χριστιανών, για να χλευάσει το πανίερο σύμβολο του τιμίου σταυρού».

Πολλές φορές ακούμε τη φράση: «Με τον σταυρό στο χέρι δεν πας μπροστά». Οι άνθρωποι που λένε αυτήν τη φράση, εννοούν ότι όποιος θυσιάζεται για χάρη των άλλων, όπως μας διδάσκει ο Χριστός και η Εκκλησία μας, δεν πρόκειται να προοδεύσει στη ζωή του. Κι όμως, η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Σε πολλές αγιογραφίες, βλέπουμε τους Αγίους μας να κρατάνε στο δεξί τους χέρι έναν Σταυρό. Αυτοί οι άνθρωποι, με το Σταυρό στο χέρι και με τη Χάρη του Θεού, κατάφεραν όχι απλά να πάνε μπροστά, αλλά ν' ανέβουν πολύ ψηλά: στον Ουρανό, στην αιώνια κι ατελεύτητη Βασιλεία του Θεού.

Γι' αυτό παιδιά, να θυμάστε πάντοτε ότι όποιος χριστιανός νέος με το δεξί του χέρι, με πολλή πίστη, σφραγίζει το σώμα του με το σημείο του Σταυρού· όποιος χριστιανός νέος αγαπά τον Τίμιο Σταυρό· όποιος χριστιανός νέος εμπνέεται από τον Εσταυρωμένο Κύριο και προτιμά να θυσιάζει την άνεσή του, το χρόνο του, τις τυχόν απολαύσεις για χάρη των αδελφών του, όχι μόνο πάει μπροστά, γιατί τον ευλογεί ο Θεός, αλλά, κυρίως, λαμβάνει μεγάλη δύναμη από ψηλά, από τον Ουρανό, από τον Κύριό μας. Και κάποτε, θα ανεβεί ψηλά, εκεί που βρίσκεται ο αιώνιος νικητής, ο Εσταυρωμένος Κύριός μας! Ας κρατήσουμε λοιπόν αυτό το σύνθημα:

Με το Σταυρό στο χέρι πας ψηλά!